

Lærervejledning

Før — Under — Efter



Indhold

Om lærerens ansvar og rolle **2**

Før **3**

Under **4**

Efter **4**

Anbefalet materiale til videre arbejde **5**

Rådgivning til børn og hjælp til selvhjælp **6**

Om forestillingen **7**

Generelt om "— i børnehøjde" teaterkonceptet **8**

Udarbejdet af Teatergrad

Teatergrad
dit byrum. dit teater.

Om lærerens ansvar og rolle

Kære underviser

Tak, fordi du vil være med til dialogen om sorg sammen med os og din klasse. Vi er glade for at give jer en interaktiv teateroplevelse i klasseværelset, hvor vi møder eleverne i øjenhøjde. Det er ikke terapi men en fortælling, som kan lægge op til videre samtale og refleksion.

Det er vigtigt, at du læser afsnittet om **Før, Under** og **Efter** forestillingen igennem.

”De følte sig set og som noget helt særligt, fordi det skulle foregå i deres klasseværelse og kun for dem. De urolige drenge var jo total med. Aldrig har klasserne være så stille. Den måde at inddrage børnene på er jo helt original og fantastisk i forhold til at få dem til at reflektere og snakke med. Så var det i øvrigt fantastisk at få introduceret på den måde, da vi også lige har modtaget flygtningebørn fra Syrien, så kan de bedre leve sig ind i og spørge til de nye elevers oplevelser.”

Lærer på mellemtrinet om **Krig – i børnehøjde**

Før

Det praktiske

Forestillingen varer ca. 50 minutter uden pause.

Vi ankommer 1 time inden forestillingen med mindre andet er aftalt.

Inden vi kommer, skal alle borde og stole være stillet ud til siden, så der plads til at spille.

Senest 30 minutter før forestillingen skal de to spillere tale med dig.

Vær opmærksom på, at det kan være en god idé at sende klassen ud til pause efter forestillingen er slut, mens der bliver ryddet op. Det tager ca. 30 minutter.

Borde og stole sætter elever selv på plads.

Elever med sorg tæt inde på livet

For at sikre at ingen elever kommer til at stå i en uønsket situation, beder vi dig om følgende

- Orientér dig om, hvorvidt der er elever, som har sorg inde på livet, for eksempel på grund af sygdom eller dødsfald.
- Fortæl sorgramte elever et par dage inden om, at klassen skal se en forestilling om sorg.
- Giv sorgramte elever mulighed for selv at tage stilling til, om de ønsker at være med.
- Fortæl gerne sorgramte elevers familie, at klassen skal se forestillingen, så familien kan tale med eleven om det.
- Hvis sorgramte elever er med, kan du lave en aftale med eleven om, at du eller en klassekammerat sidder ved siden af.
- Giv mulighed for at sorgramte elever kan forlade klassen undervejs alene eller sammen med en kammerat.
- Fortæl sorgramte elever om, at de gerne må forlade klassen, og at de også gerne må komme tilbage.
- Fortæl sorgramte elever, at de kan se forestillingen men ikke behøver at deltage aktivt.
- Orientér skuespillerne inden forestillingen om eventuelt sorgramte elever.

Ovenstående råd er givet af Teatergrads konsulent fra Kræftens Bekæmpelse og en sorgramt ung.

Under

Under forestillingen, er dit ansvar at være opmærksomme på de elever, som kan blive berørt af forestillingens indhold. Også elever du ikke har været bekendt med, har ømme punkter i forhold til sorg og kan blive ramt. Derfor er det vigtigt, at du er tilstede som tillidsperson for eleverne og er opmærksom på de elever, der har brug for det.

Efter

Vi anbefaler, at du efter forestillingen tager en snak med eleverne om oplevelsen. Det kunne foregå ved at evaluere oplevelsen. Du kan stille refleksionsspørgsmål til eleverne. Spørgsmålene kunne være:

- Hvad handlede forestillingen om?
- Har I lært noget nyt om, hvad sorg kan være?
- Hvordan tror I, at I vil handle næste gang, I møder én der er ramt af sorg?

Du kan fortælle klassen, at du står til rådighed, hvis nogle af eleverne får brug for at tale mere om forestillingen. Det er vigtigt at huske, at oplevelsen med forestillingen ikke skal fjerne sorgen, men give rum til samtale og refleksion over sorg.

Hvis du ønsker at fortsætte et undervisningsforløb om sorg i klassen, kan du og klassen:

- **Bruge** øvelser fra det anbefalede undervisningsmateriale. Se afsnittet nedenfor.
- **Læse bøger om** sorg som selvlæsning eller oplæsning i klassen, som I kan tale om i fællesskab. Vi anbefaler to bøger. Se afsnittet nedenfor.

Anbefalet materiale til videre arbejde

Undervisningsmaterialer

Når nogen man elsker dør, Per Bøge, Kræftens Bekæmpelse

Når bånd brister, Per Bøge, Kræftens Bekæmpelse

Undervisningsmaterialerne er udviklet af Kræftens Bekæmpelse til børn og unge, og anvendt til udarbejdelsen af forestillingen

Sorg – i børnehøjde. Begge materialer tager afsæt i at tale om sorg og tab ved døden.

Når nogen man elsker dør er til 6.-8. klasse

Når bånd brister er en redigeret udgave af **Når nogen man elsker dør** med henblik på 3.-5. klasse.

Læs mere om materialet på Kræftens Bekæmpelses hjemmeside cancer.dk. Der kan du også finde sorggrupper, vejledning til lærere og meget mere.

Link til undervisningsmateriale:

www.cancer.dk/omsorg/materialer-og-film/undervisningsmaterialer/

Bøger

Hvad er sorg? Læringsorienteret bog til de yngre af Mattias Danielsson, Caroline Ginner og Eva Lindström.

Bogen behandler forskellige grunde til sorg på **baggrund af børns egne fortællinger**. Bogen italesætter igennem tekst og illustrationer beretninger fra børn om sorg, hvordan kroppen reagerer fysisk ved sorg, hvordan sorg kan håndteres og så videre. Kan læses hjemme og i klassen. Anbefales til 4. og 5. klasse.

Du er ikke alene Fire noveller om at miste et nært familiemedlem af Kenneth Bøgh Andersen, Kirsten Sonne Harild, Ida-Marie Rendtorff og Merlin P. Mann. Illustreret af Rasmus Jensen, Jan Solheim, Otto Dickmeiss og Leo Scherfig.

Novellesamlingen fra 2014 er en samling af smukke og rørende noveller til børn og deres forældre, skrevet af nogle af landets anerkendte børnebogsforfattere. *Børn, Unge og Sorg* skriver om bogen, at novellerne ikke bare er gode historier men også et godt udgangspunkt for refleksioner over og samtale om store temaer som: liv, død, håb og sorg.

Rådgivning til børn og hjælp til selvhjælp

Der findes mange forskellige steder, man kan henvende sig som sorgramt ung. Om det skyldes tab, skilsmisse eller andet. Du kan som underviser henvise til disse forskellige platforme til både elever og forældre, hvor der er mulighed for at henvende sig og få råd.

Børn, Unge og Sorg

Nationalt sorgcenter med rådgivning, psykologhjælp og forskning. De tilbyder gratis hjælp til børn og unge under 28 år, hvis forældre eller søskende er alvorligt syge eller døde. Du kan kontakte dem, hvis du har brug for at tale med en professionel psykolog:

<https://bornungesorg.dk>

OmSorg

Platform hos Kræftens Bekæmpelse. Her kan du blandt andet finde sorggrupper og se, hvordan du kan modtage telefonrådgivning via Kræftlinjen. Siden er bedst benyttet med hjælp fra forældre eller en anden voksen:

<https://www.cancer.dk/omsorg/>

Børnetelefonen

Børnetelefonen giver telefonisk rådgivning, men på bornetelefonen.dk kan du også søge hjælp hos både voksne og andre børn, læse andres indslag og spørgsmål, samt tage tests og se videoer. Forældre kan også søge inspiration på siden til samtale med barnet. På hjemmesiden kan du også finde en 5-trinsmodel til, hvordan sorg kan håndteres:

<https://bornetelefonen.dk/sorg/>

Sorghandleplan til lærere

Kræftens Bekæmpelse har udviklet **Sorghandleplan 2.0**, som kan hjælpe lærere og pædagoger, når et barn oplever kritisk sygdom i hjemmet, dødsfald eller selv bliver alvorligt syg. **Sorghandleplan 2.0** er Kræftens Bekæmpelses bud på, hvordan skoler opdaterer og fornyer deres sorgberedskab. På linket kan du læse mere og købe omtalte handleplan til brug på skole og i klassen:

<https://www.cancer.dk/omsorg/til-fagfolk/sorghandleplaner/>

Om forestillingen

Sorg – i børnehøjde

– en musikalsk fortælling om at elske, miste og savne så det gør ondt

Sorg er kærlighed, man ikke kan komme af med. Intet menneske går igennem livet uden at opleve sorg. Og sorg kender ikke til alder. Den rammer også børn. Det kan være sorgen over en skilsmisse, en ven der flytter væk, et familiemedlem der bliver alvorligt syg eller et dødsfald. Sorg er svært både at være i og være vidne til. Svært at fortælle om og svært at spørge til, for vi vil så nødtigt gøre hinanden mere kede af det.

Man siger, at sorg og glæde følges ad. Forskellen på de to er bare, at når det kommer til glæde, så bærer glæden DIG. Men når det kommer til sorg, så skal DU bære sorgen. Og sorgen er tung. Så den hverken kan eller må man bære helt alene.

Forestillingen er skabt til 4., 5. og 6. klasses trin og er ikke kun for børn, der har mistet. Den er også for venner og klassekammerater. Der gives plads til at dem, der har mistet kan mærke, at tabet om sorg kan forsvinde. Der gives også plads til dem, der står ved siden af kan lære, hvordan man kan hjælpe den sorgramte og selv forholde sig til sorg. Og der er plads til al slags sorg. Ingen sorg er for lille eller for stor, og ingen elevers oplevelser sammenlignes.

I **Sorg – i børnehøjde** tager en musiker og en skuespiller børnene med ind i sorgens rum. Et rum hvor der tales og ties. Hvor der er vrede og kærlighed. Afmagt og ensomhed. Men også et rum, hvor der er fællesskab og forståelse. Og musik til at udtrykke alt det, der er så svært at sætte ord på.

”Børnene var opslugt fra start til slut. Det er en oplevelse, de vil huske længe. Professionelt, betagende, underholdende, lærerigt og særdeles relevant. Det var en gave at se klassens valg undervejs og at høre deres refleksioner.”

Lærer i 6. klasse om **Demokrati – i børnehøjde**

Generelt om ”— i børnehøjde” teaterkonceptet

Teatergrad har sammen med lærere og konsulenter fra organisationer som Dansk Røde Kors, Dansk Ungdoms Fællesråd og Kræftens Bekæmpelse udarbejdet et særligt teaterkoncept, som vi kalder ”— i børnehøjde”. Målet med forestillingerne er at bruge teatrets evne til at skabe indlevelse og refleksion til at bearbejde emner og tematikker, som kan være svære at bearbejde i den almindelige klassedialog.

”— i børnehøjde” er en interaktiv teateroplevelse for klassen, men også en inspiration for elever og lærere til hvordan man kan tale om det udvalgte emne sammen. Vi er bevidste om, hvordan vi arbejder med børn om tematikker, der kan være svære at bearbejde. Derfor har vi altid en specialist på området tilknyttet vores forestillinger.

I rækken af forestillinger findes der

Krig — i børnehøjde, for 4.-6. klasse (april 2016)

Demokrati — i børnehøjde, for 4.-6. klasse (april 2018)

Sorg — i børnehøjde, for 4.-6. klasse (september 2018)

Fællesskab — i børnehøjde, for 0.-3. klasse (februar 2019)

Fælles for forestillingerne er, at de er sammensat af tre lag:

Et fiktivt fortællelag En medrivende, dramatisk teaterfortælling, som eleverne kan leve sig ind i. De kan identificere sig med historien, således at de selv kan åbne for deres eget forhold til emnet. Den dramatiske fortælling rammesætter forestillingen.

Et interaktionslag Eleverne skal undervejs selv aktivt gøre noget for at drive handlingen frem og tage stilling til, hvordan de vil handle i en given situation. Interaktionen er medvirkende til, at børnene skaber deres egen fortælling og dermed oplever, at de selv kan udrette noget, samt opleve at de i fællesskab kan skabe et kreativt produkt.

Et videnslag I tæt samarbejde med samarbejdsorganisationer inkorporerer forestillingen en læring, som børnene kan tage med hjem efter forestillingen.

Tilbagemeldingerne fra de over 200 forestillinger vi har spillet er, at ”— i børnehøjde” konceptet, ud over at bearbejde det enkelte tema med eleverne, også har skabt et fællesskab i de enkelte klasser. Et fællesskab, der kan bygges videre på, og som gør at de børn, der kan have svært ved den traditionelle undervisning, engagerer sig og byder ind.